

Česká republika
NÁLEZ
Ústavního soudu

Jménem republiky

Ústavní soud rozhodl v plénu složeném z předsedy Pavla Rychetského a soudců Ludvíka Davida, Josefa Fialy, Jana Filipa, Jaromíra Jirsy, Tomáše Lichovníka (soudce zpravodaje), Vladimíra Sládečka, Radovana Suchánka, Kateřiny Šimáčkové, Vojtěcha Šimíčka, Milady Tomkové, Davida Uhlíře a Jiřího Zemánka v obnoveném řízení o ústavních stížnostech **R. T.**, toho času ve výkonu trestu odnětí svobody ve Věznici, zastoupeného Jakubem Křížem, advokátem sídlem Na Podkovce 281/10, Praha 4, proti usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 8 Tdo 790/2010 ze dne 28. 7. 2011, rozsudku Vrchního soudu v Praze č. j. 8 To 97/2009-4175 ze dne 9. 12. 2009, rozsudku Krajského soudu v Praze č. j. 2 T 46/2007-4003 ze dne 26. 11. 2008 a proti usnesení Vrchního soudu v Praze č. j. 8 To 45/2007-3551 ze dne 29. 5. 2007, původně vedených pod sp. zn. III. ÚS 1913/07 a sp. zn. II. ÚS 3555/11, za účasti Nejvyššího soudu, Vrchního soudu v Praze a Krajského soudu v Praze jako účastníků řízení takto:

- I. Usnesením Nejvyššího soudu sp. zn. 8 Tdo 790/2010 ze dne 28. 7. 2011, rozsudkem Vrchního soudu v Praze č. j. 8 To 97/2009-4175 ze dne 9. 12. 2009, rozsudkem Krajského soudu v Praze č. j. 2 T 46/2007-4003 ze dne 26. 11. 2008 a usnesením Vrchního soudu v Praze č. j. 8 To 45/2007-3551 ze dne 29. 5. 2007 byla porušena základní práva stěžovatele na soudní ochranu a na zákonného soudce podle čl. 36 odst. 1 a čl. 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.**
- II. Tato rozhodnutí se ruší.**

Odůvodnění

I.

Skutkové okolnosti případu a průběh trestního řízení

1. Včasnými ústavními stížnostmi, které i v ostatním splňují podmínky stanovené zákonem č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o Ústavním soudu“), se stěžovatel domáhá zrušení v záhlaví uvedených soudních rozhodnutí, a to zejména pro porušení čl. 36 odst. 1 a čl. 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“).
2. Z napadených soudních rozhodnutí, jakož i vyžádaného trestního spisu, původně vedeného u Krajského soudu v Plzni pod sp. zn. 4 T 2/2003, posléze u Krajského soudu v Praze pod sp. zn. 2 T 46/2007, Ústavní soud zjistil, že dne 28. 1. 2003 byla na stěžovatele ke Krajskému soudu v Plzni podána obžaloba pro trestný čin vraždy podle § 219 odst. 1, odst. 2 písm. a), h) zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon, v tehdy platném znění. Tohoto trestného činu se měl stěžovatel dopustit tím, že „dne 20. 8. 2001

ve večerních hodinách vylákal L. S., nar. XXXX, a M. V., nar. XXXX na lesní parkoviště po pravé straně silnice třetí třídy č. 21027 před obcí Hrušková, okres Sokolov, kde měl předat částku 400.000,- Kč L. S. za vozidlo zn. Audi A6 Avant 2,5 TDI, SPZ XXXX, a zde dosud neustanovenou krátkou střelnou zbraní nejprve několika výstřely usmrtil poškozeného L. S. a následně dalšími výstřely a za použití hrubého fyzického násilí směřujícího zejména proti hlavě, ale i tělu, usmrtil poškozeného M. V. a jejich těla následujícího dne za pomoci svědka L. V. zakopal na pozemku domu č. XX v obci Stará Voda, okres Cheb, uživatele Z. M., přičemž před zahrabáním těl tato prohlédal a odcizil poškozeným dva kusy mobilních telefonů“.

3. Dne 25. 4. 2003 byla k témuž soudu podána další obžaloba, a to jednak proti stěžovateli pro trestný čin nedovoleného ozbrojování podle § 185 odst. 1 trestního zákona, jednak proti stěžovateli a spoluobžalovaným R. K. a M. S. pro trestný čin loupeže podle § 234 odst. 1, 2 písm. a) trestního zákona. Tato věc byla u Krajského soudu v Plzni zapsána pod sp. zn. 4 T 4/2003. Usnesením Krajského soudu v Plzni č. j. 4 T 4/2003-758 ze dne 2. 5. 2003 bylo rozhodnuto o spojení obou věcí ke společnému projednání a rozhodnutí s tím, že věc bude vedena pod sp. zn. 4 T 2/2003.
4. Rozsudkem Krajského soudu v Plzni č. j. 4 T 2/2003-1963 ze dne 17. 9. 2004 byli stěžovatel a výše jmenovaní spoluobžalovaní uznáni vinnými trestným činem loupeže podle § 234 odst. 1 trestního zákona, jehož se měli dopustit způsobem popsaným ve skutkové větě výroku o vině tohoto rozsudku. U stěžovatele krajský soud podle § 37 trestního zákona upustil od uložení souhrnného trestu, a sice vzhledem k jeho odsouzení rozsudkem Krajského soudu v Plzni sp. zn. 5 T 4/2002 ze dne 30. 4. 2004 ve spojení s rozsudkem Vrchního soudu v Praze sp. zn. 10 To 80/2004 ze dne 23. 6. 2004. Naproti tomu byl stěžovatel podle § 226 písm. c) trestního řádu (dále též „tr. ř.“) zproštěn obžaloby pro výše uvedené jednání kvalifikované jako trestný čin vraždy podle § 219 odst. 1, 2 písm. a), h) trestního zákona, u něhož krajský soud dospěl k závěru, že v řízení nebylo prokázáno, že tento čin spáchal stěžovatel. Podle § 226 písm. a) tr. ř. pak byl stěžovatel zproštěn obžaloby i pro jednání kvalifikované v obžalobě jako trestný čin nedovoleného ozbrojování podle § 185 odst. 1 trestního zákona. V posledně uvedeném případě dospěl krajský soud k závěru, že dokazováním nebylo prokázáno, že se tento skutek stal. Týmž rozsudkem bylo dále rozhodnuto o trestech spoluobžalovaných za zmíněný trestný čin loupeže i o náhradě škody.
5. K odvolání státní zástupkyně, podané v neprospěch stěžovatele, Vrchní soud v Praze usnesením sp. zn. 8 To 140/2004, 8 To 155/2004 ze dne 1. 12. 2004 vyloučil trestní stíhání stěžovatele k samostatnému projednání a rozhodnutí, dále jím zrušil napadený rozsudek krajského soudu v části týkající se stěžovatele a v tomto rozsahu mu věc vrátil k novému projednání a rozhodnutí. Odvolací soud dospěl k závěru, že soud prvního stupně své rozhodnutí založil pouze na destruktivním hodnocení výpovědi svědka L. V., aniž se přitom řádně vypořádal se všemi provedenými důkazy, pročež rozsudek v této části označil za nepřezkoumatelný. Ohledně spoluobžalovaných R. K. a M. S. rozhodl Vrchní soud v Praze samostatným rozsudkem sp. zn. 8 To 140/2004 ze dne 8. 12. 2004.
6. Na podkladě zmíněného usnesení Vrchního soudu v Praze se v (již samostatné) věci stěžovatele konalo nové hlavní líčení, a to ve stejném složení senátu. Rozsudkem č. j. 4 T 2/2003-2186 ze dne 1. 2. 2005 byl stěžovatel uznán vinným trestným činem loupeže podle § 234 odst. 1 trestního zákona jako zvlášť nebezpečný recidivista podle § 41 odst. 1 trestního zákona. Krajský soud opět podle § 37 trestního zákona upustil

od uložení souhrnného trestu vzhledem k trestu, který byl stěžovateli uložen rozsudkem Krajského soudu v Plzni sp. zn. 5 T 4/2002 ze dne 30. 4. 2004 ve spojení s rozsudkem Vrchního soudu v Praze sp. zn. 10 To 80/2004 ze dne 23. 6. 2004. Naproti tomu byl stěžovatel podle § 226 písm. c) tr. ř. znovu zproštěn obžaloby pro skutek, ve kterém bylo obžalobou spatřováno spáchání trestného činu vraždy podle § 219 odst. 1, 2 písm. a) a h) trestního zákona, když krajský soud i při doplněném dokazování dospěl k závěru, že v řízení nebylo prokázáno, že tento čin spáchal právě stěžovatel. Podle § 226 písm. a) tr. ř. ho krajský soud taktéž znovu zprostil obžaloby pro skutek, ve kterém bylo obžalobou spatřováno spáchání trestného činu nedovoleného ozbrojování podle § 185 odst. 1 trestního zákona.

7. I tento rozsudek napadla státní zástupkyně odvoláním v neprospěch stěžovatele. Vrchní soud v Praze rozsudkem č. j. 8 To 26/2005-2280 ze dne 27. 4. 2005 rozsudek krajského soudu zrušil v části týkající se výroku o trestu za trestný čin loupeže podle § 234 odst. 1 trestního zákona a v tomto rozsahu ve věci sám rozhodl tak, že stěžovateli uložil souhrnný trest odnětí svobody v trvání 13 roků a 6 měsíců, pro jehož výkon ho zařadil do věznice se zvýšenou ostrahou. Spolu s tím zrušil výrok o trestu z rozsudku Krajského soudu v Plzni sp. zn. 5 T 4/2002 ze dne 30. 4. 2004 ve spojení s rozsudkem Vrchního soudu v Praze sp. zn. 10 To 80/2004 ze dne 23. 6. 2004 a rozhodnutí na ně navazující. Odvolací soud zrušil odvoláním dotčený rozsudek rovněž ve zprošťujícím výroku stran trestného činu vraždy podle § 219 odst. 1, 2 písm. a) a h) trestního zákona a v tomto rozsahu vrátil věc soudu prvního stupně k novému projednání a rozhodnutí. Současně podle § 262 tr. ř. nařídil, aby věc byla projednána a rozhodnuta v jiném složení senátu. Odvolání státní zástupkyně proti zprošťujícímu výroku stran nedovoleného ozbrojování vrchní soud dle § 256 tr. ř. jako nedůvodné zamítl.
8. V odůvodnění svého rozsudku vrchní soud uvedl, že skutkový stav zjištěný krajským soudem lze pokládat za dostatečný podklad pro rozhodnutí. Neztotožnil se však se závěrem soudu prvního stupně, že provedeným dokazováním nebyla prokázána vina stěžovatele trestným činem vraždy podle § 219 odst. 1, 2 písm. a) a h) trestního zákona, takový závěr označil za přinejmenším předčasné. Krajský soud dle mínění odvolacího soudu nepřihlédl ke všem provedeným důkazům, řadu důkazů při svém hodnocení pominul a nevypořádal se se všemi okolnostmi významnými pro rozhodnutí. Krajskému soudu opět vytkl, že odůvodnění jeho rozsudku je založeno prakticky jen na otázce věrohodnosti svědka L. V., aniž se vypořádal s obhajobou stěžovatele a jeho argumentací, kterou v průběhu trestního řízení postupně předkládal. Vrchní soud závěrem uvedl, že je prost toho, aby naznačoval, jakým způsobem měly být provedené důkazy hodnoceny, neboť hodnocení důkazů je výlučným právem soudu prvního stupně.
9. Proti IV. výroku rozsudku Vrchního soudu v Praze č. j. 8 To 26/2005-2280 ze dne 27. 4. 2005, jímž bylo nařízeno, aby věc stěžovatele byla projednána a rozhodnuta v jiném složení senátu téhož soudu, podal stěžovatel ústavní stížnost, již Ústavní soud svým usnesením sp. zn. III. ÚS 389/05 ze dne 15. 9. 2005 odmítl jako zjevně neopodstatněnou, když dospěl k závěru, že nezhodnotil-li soud prvního stupně všechny provedené důkazy jednotlivě i v jejich souhrnu, nejde jen o formální vadu odůvodnění rozsudku ve smyslu § 125 odst. 1 tr. ř., ale také o postup odporující § 2 odst. 6 tr. ř. Jednalo takto soud prvního stupně opakovaně, nepředstavovalo použití § 262 tr. ř. ze strany odvolacího soudu zásah do práva na zákonného soudce podle čl. 38 odst. 1 Listiny.

10. Krajský soud v Plzni v novém složení senátu konal celé hlavní líčení od počátku znovu. Předmětem tohoto stádia trestního řízení již byl pouze obžalovaný skutek, jímž se měl stěžovatel dopustit trestného činu vraždy podle § 219 odst. 1, 2 písm. a) a h) trestního zákona. Krajský soud znovu provedl všechny důkazy vztahující se ke stíhanému skutku a doplnil dokazování o některé další důkazy, jejichž potřeba vyplynula v průběhu hlavního líčení. Vzal přitom v úvahu, že mu nadřízeným soudem nebyly uloženy žádné konkrétní pokyny k doplnění dokazování a skutkový stav zjistitelný na základě důkazů provedených v původním hlavním líčení byl považován za dostatečný pro rozhodnutí. Novým rozsudkem tohoto soudu č. j. 4 T 2/2003-3098 ze dne 18. 5. 2006 byl stěžovatel opět podle § 226 písm. c) tr. ř. zproštěn obžaloby pro skutek naplňující znaky trestného činu vraždy podle § 219 odst. 1, 2 písm. a) a h) trestního zákona. Krajský soud nadále nepovažoval svědectví svědka L. V. za věrohodné, protože bylo plně vnitřních rozporů. Nepřímé důkazy přitom jednoznačně na vinu stěžovatele nepoukazovaly, přičemž zde byla dána možnost existence od obžaloby odchylného průběhu skutkového děje. Nebylo tak bez důvodných pochybností prokázáno, že by byl trestný čin spáchal stěžovatel.
11. K dalšímu odvolání státní zástupkyně, podanému v neprospěch stěžovatele, Vrchní soud v Praze svým usnesením č. j. 8 To 86/2006-3209 ze dne 4. 10. 2006 zrušil napadený rozsudek v celém rozsahu a věc vrátil Krajskému soudu v Plzni k novému projednání a rozhodnutí. V odůvodnění svého rozhodnutí odvolací soud poukázal na to, že se předmětnou věcí zabývá již potřetí, přičemž upozornil na svá předchozí rozhodnutí. Podotkl, že na rozdíl od obou svých předchozích rozsudků se krajský soud v čerstvém rozsudku již vypořádal s okolnostmi významnými pro rozhodnutí a jeho nejnovější rozsudek již netrpí vadou spočívající v tom, že by neobsahoval hodnocení provedených důkazů. Vrchní soud však tentokrát shledal nesprávným způsobem hodnocení důkazů, který dle jeho názoru neodpovídá požadavkům § 2 odst. 6 tr. ř. Odvolací soud soudu prvního stupně vytkl, že se opět neoprostil od zjevně jednostranného stanoviska hodnotit důkazy ve prospěch obžalovaného a neuvědomil si, že zásada „v pochybnostech ve prospěch obžalovaného“ neznamená, že jakékoli pochybnosti v důkazní situaci je třeba vykládat striktně tak, že svědčí ve prospěch obžalovaného a že i tato zásada má své meze a nelze ji dovádět do absurdity. Vrchní soud na konkrétních závěrech krajského soudu ukázal, proč dle jeho názoru bylo hodnocení věrohodnosti svědka L. V. opět provedeno destruktivním způsobem a směřovalo k jeho znevěrohodnění. Jeho výslech byl dle názoru odvolacího soudu veden způsobem znejišťujícím svědka, když byl kupříkladu vyzýván, aby se znovu vyjadřoval k tomu, co již uvedl, nebo mu byly opakovaně předkládány k vyjádření další důkazy, a to mnohdy způsobem, který svědčí o tendenčnosti vedení jeho výslechu.
12. V další části odůvodnění svého usnesení vrchní soud zaujal stanovisko k obhajobě stěžovatele. Poukázal na obecně zakotvené právo nevypovídat a hájit se způsobem, jaký obviněný uzná za vhodný, ale poukázal na to, že by bylo možno logicky očekávat, že ten, kdo byl obviněn neprávem a současně ví, kdo trestný čin spáchal, se touto skutečností začne hájit ihned po sdělení obvinění, aby mohlo být dokazování od počátku zaměřeno tímto směrem a mohly být shromážděny důkazy, které by vedly k usvědčení tohoto pachatele. V té spojitosti odvolací soud zdůraznil, že stěžovatel po zahájení trestního stíhání opakovaně odmítl k věci vypovídat, přičemž jeho pozdější výpovědi se měnily. Dle přesvědčení vrchního soudu nebylo možno nevidět, že stěžovatel zvolil taktiku vyčkávání a poté svoji obhajobu založil na znalosti stavu probíhajícího dokazování. Vrchní soud předestřel premisu, dle níž byli-li na místě činu v době střelby jen stěžovatel a svědek L. V., potom není třeba zpochybňovat tvrzení jednoho či druhého o způsobu

střelby, ale je třeba vycházet z toho, kdy a za jakých okolností který z nich svoji verzi uvedl. V té souvislosti vrchní soud shledal úvahu krajského soudu o tom, že soud musí zvažovat, zda jsou provedenými důkazy prokázána tvrzení obžaloby, a nikoli zda je či není vyvrácena obhajoba obžalovaného, za rozpornou s povinností soudu, stanovenou v § 2 odst. 6 tr. ř. Vrchní soud také neopomněl vyzdvihnout, že stěžovatel se prostřednictvím dopisů z vazby snažil ovlivňovat svědky. Krajskému soudu zároveň uložil doplnit dokazování o další navrhované důkazy.

13. Na základě posledně uvedeného usnesení Vrchního soudu v Praze se před tímž senátem Krajského soudu v Plzni konalo hlavní líčení za účelem doplnění dokazování podle pokynů vrchního soudu. Výsledným rozsudkem téhož soudu č. j. 4 T 2/2003-3446 ze dne 6. 3. 2007 byl stěžovatel opět podle § 226 písm. c) tr. ř. zproštěn obžaloby pro skutek naplňující znaky trestného činu vraždy podle § 219 odst. 1, 2 písm. a) a h) trestního zákona. V odůvodnění tohoto svého v pořadí již čtvrtého zprošťujícího rozsudku krajský soud uvedl, že nenabyl přesvědčení o tom, že vina stěžovatele byla prokázána s požadovanou mírou jistoty, když nevěrohodnost svědectví L. V. zůstala i ve světle doplněného dokazování nedotčena. Krajský soud poznamenal, že odůvodnění kasačního rozhodnutí vrchního soudu vyvolává dojem, že odvolací soud by zhodnotil důkazy tak, že by dospěl k závěru o vině stěžovatele. Pokud by se krajský soud těmito vodítky řídil a rozhodl věc v souladu s názory odvolacího soudu, porušil by dle svých slov § 2 odst. 6 tr. ř., podle nějž orgány činné v trestním řízení hodnotí důkazy podle svého vlastního přesvědčení.
14. Tento čtvrtý zprošťující rozsudek soudu prvního stupně opět napadla státní zástupkyně odvoláním, o němž rozhodl Vrchní soud v Praze usnesením č. j. 8 To 45/2007-3551 ze dne 29. 5. 2007 tak, že napadený rozsudek krajského soudu v celém rozsahu zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně (výrok I.). Současně podle § 262 tr. ř. nařídil, aby věc projednal a rozhodl Krajský soud v Praze (výrok II.). V odůvodnění svého rozhodnutí odvolací soud uvedl, že krajský soud se v rámci hodnocení důkazů opětovně neoprostil od zjevně jednostranného stanoviska hodnotit důkazy jednoznačně ve prospěch stěžovatele a neustoupil ani od svého postoje znevěrohodnit výpověď svědka L. V., přičemž nejen že nevzal v úvahu výhrady odvolacího soudu v předchozím zrušovacím usnesení, nýbrž některé z nich ve své podstatě přímo odmítl, popřípadě jim dal zcela jiný význam, když jejich odůvodnění odvolacím soudem účelově vytrhl z kontextu. S ohledem na tato svá zjištění dospěl Vrchní soud v Praze k závěru, že Krajský soud v Plzni zjevně není schopen se oprostít od zaujatého hodnocení důkazů, což ve svém důsledku znamená, že tento soud není schopen, resp. dokonce postrádá vůli ve věci objektivně a spravedlivě rozhodnout. Vrchní soud tak rozhodl, že věc projedná a rozhodne Krajský soud v Praze, který se z hlediska ekonomiky řízení (trvalé bydliště řady svědků, působení znalců) jeví být svou polohou soudem nejvhodnějším.
15. Posledně uvedené usnesení vrchního soudu napadl stěžovatel ústavní stížností, již Ústavní soud usnesením sp. zn. III. ÚS 1913/07 ze dne 13. 12. 2007 odmítl v části směřující proti rušícímu výroku dle § 43 odst. 1 písm. e) zákona o Ústavním soudu jako nepřipustnou a ve zbývajících částech (tj. proti výroku o přikázání věci Krajskému soudu v Praze) dle § 43 odst. 2 písm. a) téhož zákona jako zjevně neopodstatněnou.
16. Krajský soud v Praze po přikázání věci konal celé hlavní líčení od počátku znovu. Rozsudkem č. j. 2 T 46/2007-4003 ze dne 26. 11. 2008 uznal stěžovatele vinným trestným činem vraždy podle § 219 odst. 1, odst. 2 písm. a) a h) trestního zákona, jehož se měl

dopustit výše popsaným skutkem (soud skutkovou větu obžaloby pojal do svého rozhodnutí beze změn). Za tento trestný čin a za trestné činy loupeže podle § 234 odst. 1, odst. 2 písm. a) trestního zákona, resp. § 234 odst. 1 trestního zákona, jimiž byl uznán vinným vzpomenutým rozsudkem Krajského soudu v Plzni č. j. 4 T 2/2003-2186 ze dne 1. 2. 2005 ve spojení s rozsudkem Vrchního soudu v Praze č. j. 8 To 26/2005-2280 ze dne 27. 4. 2005, byl odsouzen k „souhrnnému trestu doživotí“, pro jehož výkon byl zařazen do věznice se zvýšenou ostrahou. Krajský soud v Praze současně zrušil výrok o trestu rozsudku Krajského soudu v Plzni č. j. 4 T 2/2003-2186 ze dne 1. 2. 2005 ve spojení s rozsudkem Vrchního soudu v Praze č. j. 8 To 26/2005-2280 ze dne 27. 4. 2005 a další rozhodnutí na tyto rozsudky obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. V odůvodnění tohoto rozsudku krajský soud vyšel z toho, že svědectví L. V. vykazuje jen nevýznamné rozpory a v klíčových bodech je věrohodné a ustálené. Popis událostí předestřený tímto svědkem byl dle názoru krajského soudu přesnější a přesvědčivější nežli verze předložená stěžovatelem a nadto byl podpořen i dalšími důkazy.

17. K odvolání stěžovatele proti odsuzujícímu rozsudku krajského soudu Vrchní soud v Praze rozsudkem č. j. 8 To 97/2009-4175 ze dne 9. 12. 2009 rozsudek soudu prvního stupně částečně zrušil, a to ve výroku o trestu. Za podmínek uvedených v § 259 odst. 3 tr. ř. sám rozhodl tak, že stěžovateli uložil za trestný čin vraždy podle § 219 odst. 1, odst. 2 písm. a) a h) trestního zákona a za shora zmíněné trestné činy loupeže výjimečný souhrnný trest odnětí svobody na doživotí, pro jehož výkon jej zařadil do věznice se zvýšenou ostrahou. Odvolací soud se ztotožnil se skutkovými zjištěními soudu prvního stupně a jeho posouzením věrohodnosti svědka L. V. a nevěrohodnosti obhajoby stěžovatele. Dospěl k závěru, že důkazy jednoznačně ukazují na vinu stěžovatele a není z nich možné vyvodit jiný závěr.
18. Následné dovolání stěžovatele proti posledně uvedenému rozsudku odvolacího soudu Nejvyšší soud usnesením sp. zn. 8 Tdo 790/2010 ze dne 28. 7. 2011 odmítl jako zjevně neopodstatněné. Shledal, že hodnocení důkazů Krajským soudem v Praze i Vrchním soudem v Praze bylo logické a neneslo známky libovůle. Stran námitek proti přikázání věci jinému soudu Nejvyšší soud odkázal na shora vzpomenuté usnesení Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 1913/07 ze dne 13. 12. 2007, jímž se cítil být vázán.
19. Usnesení dovolacího soudu a jemu předcházející odsuzující rozsudky Krajského soudu v Praze a Vrchního soudu v Praze posléze napadl stěžovatel ústavní stížností, kterou Ústavní soud usnesením sp. zn. II. ÚS 3555/11 ze dne 19. 4. 2012 odmítl podle § 43 odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu jako návrh zjevně neopodstatněný.
20. Na základě stížnosti navrhovatele, podané po vydání rozhodnutí Ústavního soudu ve věci sp. zn. II. ÚS 3555/11, shledal Evropský soud pro lidská práva (dále též „ESLP“) rozsudkem ze dne 25. 6. 2020 ve věci *T. proti České republice* (stížnost č. 44151/12 podaná dne 11. 7. 2012), že postupem soudů došlo k porušení čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“). ESLP konkrétně uvedl, že Vrchní soud v Praze opakovaně přistupoval k použití § 262 tr. ř., a to tak dlouho, dokud Krajský soud v Praze, jemuž byla věc nakonec vrchním soudem přikázána, neuznal navrhovatele vinným z vraždy a neodsoudil ho k doživotnímu trestu odnětí svobody, na rozdíl od Krajského soudu v Plzni, který navrhovatele obžaloby čtyřikrát zprostil. V té souvislosti poukázal ESLP na to, že při rušení prvoinstančních rozsudků vrchní soud především vytýkal soudu prvního stupně způsob, jakým hodnotil důkazy, včetně

věrohodnosti svědka L. V. Tento přístup je dle názoru ESLP v rozporu s § 263 odst. 7 tr. ř. tak, jak jej vykládá Ústavní soud, podle jehož judikatury je odvolací soud vázán hodnocením důkazů provedeným soudem prvního stupně. Vrchnímu soudu ESLP dále vytkl, že z důkazů provedených soudem prvního stupně vyvodil odlišné závěry, aniž by byl sám dotčeného svědka vyslechl či aniž by byl alespoň vyložil, proč nepokládá jeho výslech za této situace za nezbytný.

21. ESLP rovněž odkázal na rozhodnutí vrchního soudu, jímž byla věc přikázána jinému soudu prvního stupně a který obsahuje formulace, jež dle něj mohou být vykládány jako podsouvání názoru, že soud prvního stupně by měl dospět k odlišným závěrům ohledně věrohodnosti předmětného svědka a že odvolací soud neakceptuje jiný výsledek řízení než odsouzení stěžovatele. ESLP podotkl, že takové závěry stěží obstojí ve světle ustálené judikatury Ústavního soudu. Dle názoru ESLP odvolací soud nesmí za žádných okolností udělovat pokyny soudu prvního stupně v tom smyslu, zda by měl rozhodnout o vině či nevině obžalovaného, resp. nemůže založit své pochybnosti o nezávislosti a nestrannosti soudců ani své výtky, že soud prvního stupně se neřídil závaznými pokyny, na pouhé skutečnosti, že soud prvního stupně dospěl k takovým skutkovým zjištěním a závěru o vině stěžovatele, s nimiž se odvolací soud pouze neztotožňuje. Podle ESLP sled událostí v případě stěžovatele významně svědčí o selhání justice, jímž utrpěla celková spravedlivost řízení.
22. Poté, co dotčený rozsudek ESLP nabyl dne 16. 11. 2020 právní moci, podal stěžovatel k Ústavnímu soudu dle § 119 a násl. zákona o Ústavním soudu návrh na povolení obnovy řízení ve věcech jeho ústavních stížností, vedených u Ústavního soudu pod sp. zn. II. ÚS 3555/11 a sp. zn. III. ÚS 1913/07, a to s poukazem na závěry vyslovené ve zmíněném rozsudku ESLP. Usnesením sp. zn. Pl. ÚS 110/20 ze dne 9. 2. 2021 Ústavní soud návrhu stěžovatele vyhověl, obnovu řízení ve věcech obou ústavních stížností povolil za současného zrušení původních rozhodnutí tyto ústavní stížnosti vyřizujících, a sice usnesení sp. zn. III. ÚS 1913/07 ze dne 13. 12. 2007 a usnesení sp. zn. II. ÚS 3555/11 ze dne 19. 4. 2012.

II.

Argumentace stěžovatele

23. Stěžovatel v ústavních stížnostech a jejich doplnění vznesl několik okruhů námitek. Zejména ohledně postupu Vrchního soudu v Praze, který opakovaně přistoupil k použití § 262 tr. ř. a odnětí věci zákonnému senátu a posléze i soudu, a důvodů, pro které tento soud přistupoval k rušení zprošťujících rozsudků Krajského soudu v Plzni. Dále i ohledně důvodů, na jejichž základě Krajský soud v Praze a Vrchní soud v Praze ve svých odsuzujících rozsudcích dospěly k závěru o vině stěžovatele i uložení výjimečného souhrnného trestu odnětí svobody na doživotí, včetně navazujícího odmítavého usnesení Nejvyššího soudu.
24. Pokud jde o prvý okruh výhrad směřujících proti použití ustanovení 262 tr. ř. Vrchním soudem v Praze, stěžovatel zdůraznil, že ESLP ve svém rozsudku podrobně rozvedl, proč v daném případě nebylo možno opakované odejmutí věci jeho zákonnému soudci považovat za souladné s právem na spravedlivý proces garantovaným čl. 6 odst. 1 Úmluvy. ESLP dle jeho názoru upozornil, že zatímco rozhodnutí podle § 262 tr. ř. by mělo být zcela výjimečné, vrchní soud jej v daném případě uplatňoval tak dlouho,

dokud Krajský soud v Praze, jemuž byla věc nakonec vrchním soudem přikázána, neuznal stěžovatele vinným z vraždy a neodsoudil jej k doživotnímu trestu odnětí svobody. ESLP dle stěžovatele neshledal, že zde byly dány „zřetelné, zřejmé a nepochybné důvody“, resp. že by existence těchto důvodů byla jednoznačně prokázána, jak Ústavní soud ve své ustálené judikatuře stran podmínek použití § 262 tr. ř. požaduje.

25. Stěžovatel v původní ústavní stížnosti ve věci III. ÚS 1913/07 namítl porušení svého ústavně zaručeného práva na zákonného soudce s odkazem na nálezy Ústavního soudu ve věcech sp. zn. III. ÚS 711/01 a sp. zn. III. ÚS 90/95. V doplnění této své ústavní stížnosti po vydání rozsudku ESLP a povolení obnovy řízení před Ústavním soudem poukázal rovněž na nález Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 4091/18 ze dne 5. 2. 2019, jímž bylo zrušeno rozhodnutí téhož senátu Vrchního soudu v Praze o použití § 262 tr. ř. v jiné trestní věci, i na nález ve věci sp. zn. II. ÚS 2317/11.
26. Stěžovatel má dále za to, že Vrchní soud v Praze v napadeném usnesení ze dne 29. 5. 2007 pochybil i tím, že svůj tehdejší rušící výrok založil nikoli na nerespektování svého právního názoru Krajským soudem v Plzni, nýbrž na odlišném hodnocení důkazů, zvláště jde-li o věrohodnost výpovědi svědka L. V. Krajský soud v Plzni však dle mínění stěžovatele provedl obsáhlé dokazování, přičemž nelze dovodit, že by byl ve svém posledním zprošťujícím rozsudku důkazy prováděl a hodnotil způsobem vzbuzujícím pochybnosti o jeho objektivním přístupu k věci či že by byl jinak postupoval v rozporu s trestním řádem a jeho zásadami. V té spojitosti stěžovatel upozornil, že odvolací soud může odlišně hodnotit provedené důkazy jedině v případě, že je sám provede ve veřejném zasedání. V opačném případě je vázán hodnocením důkazů provedeným nalézacím soudem, jak plyne z § 263 odst. 7. tr. ř. V daném případě přitom odvolací soud žádné vlastní dokazování neprováděl.
27. Stěžovatel dále podotkl, že má-li být podle § 2 odst. 5 tr. ř. prokázán stav věci nad jakoukoliv důvodnou pochybnost, přičemž odvolací soud je dle § 263 odst. 7. tr. ř. vázán zjištěným skutkovým stavem, resp. hodnocením důkazů provedeným soudem prvního stupně, potom pochybení při použití zásady „v pochybnostech ve prospěch obžalovaného“ (*in dubio pro reo*) může dle stěžovatele spočívat pouze v tom, že tento soud považuje za rozumnou pochybnost něco, co jí - bez ohledu na provedené důkazy a jejich hodnocení - být nemůže, tedy jen v případě extrémního rozporu mezi skutkovými zjištěními a provedenými důkazy. Pouze tehdy lze dle stěžovatele i bez konkrétního hodnocení provedených důkazů učinit závěr o nesprávnosti úvah nalézacího soudu. To se však v jeho případě nestalo. Vrchní soud v Praze ve svém zrušovacím usnesení ze dne 29. 5. 2007 sice odkazuje na porušení pravidel formální logiky při vyvozování závěrů z provedených důkazů, nicméně ve své konkrétní argumentaci se neobejde bez vlastního hodnocení důkazů, které je ovšem odlišné od hodnocení důkazů provedených Krajským soudem v Plzni. Ostatně dle stěžovatele nelze přehlédnout, že sám vrchní soud výslovně uvádí, že krajský soud odmítl akceptovat jeho výhrady „stran hodnocení důkazů“. Neprovedl-li však sám tyto důkazy ve veřejném zasedání, nemohl se s odkazem na nesprávné hodnocení důkazů dovolávat ani nesprávné aplikace zásady *in dubio pro reo*.
28. Stěžovatel zaměřil své výhrady i proti rozhodnutím trestních soudů vydaných poté, co Vrchní soud v Praze přikázal věc k projednání a rozhodnutí Krajskému soudu v Praze. Úvodem vyzdvihl srovnání čtvrtého zprošťujícího rozsudku Krajského soudu v Plzni s odsuzujícím rozsudkem Krajského soudu v Praze z hlediska kvantity i kvality.

Krajskému soudu v Praze stěžovatel vytkl, že odmítl pořídit zvukový záznam z hlavních líčení, což se ve výsledku odrazilo zejména na dezinterpretaci svědeckých výpovědí. Odsuzující rozsudek tohoto soudu dle stěžovatele postrádá hodnocení provedených důkazů a byl „vykraden“, co se týče důkazů svědčících o jeho nevině, o čemž mimo jiné vypovídá takřka poloviční rozsah oproti daleko pečlivějšímu rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 6. 3. 2007. Tato okolnost vrchnímu soudu v pozdějším odvolacím řízení náhle nevadila. To lze dle stěžovatele současně ilustrovat na opomenutí celé řady důkazů prokazujících nevěrohodnost jediného přímého svědka L. V., ačkoli tyto důkazy byly opakovaně procesně řádným způsobem provedeny v hlavních líčeních před Krajským soudem v Plzni. Stěžovatel tyto důkazy v doplnění k ústavním stížnostem jednotlivě rozvedl.

29. Stěžovatel vzpomněl rovněž nepřiměřenou délku řízení a selhání Nejvyššího soudu při přezkumu splnění podmínek k uložení doživotního trestu odnětí svobody. Dle jeho mínění mu nebylo možné uložit trest odnětí svobody na doživotí, neboť objektivně nebyly splněny kumulativní podmínky pro jeho uložení uvedené v § 29 odst. 3 trestního zákona ve znění účinném v době spáchání činu (tj. k 20. 8. 2001), zvláště podmínka, že zde není naděje, že by ho bylo možno napravit trestem odnětí svobody nad 15 až do 25 let. Stěžovatel v té souvislosti upozornil na dle něj opomenutý důkaz znaleckým posudkem Slavomila Hubálka, který byl řádně proveden jako důkaz v hlavním líčení před Krajským soudem v Plzni dne 28. 2. 2006 a z nějž plyne, že stěžovatel je resocializace schopen.
30. Výše uvedenou argumentaci stěžovatel v ústavních stížnostech a jejich doplnění dále přiblížil. Závěrem navrhl, aby Ústavní soud zrušil v záhlaví označená soudní rozhodnutí a věc vrátil do stádia po podání odvolání státní zástupkyně proti rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 6. 3. 2007. Stěžovatel též navrhl, aby Ústavní soud z důvodu závažných a opakovaných pochybení senátu 8 To Vrchního soudu v Praze, jenž navíc trval na jeho odsouzení, přikázal projednání a rozhodnutí o tomto odvolání Vrchnímu soudu v Olomouci, případně jinému senátu Vrchního soudu v Praze.

III.

Vyjádření účastníků řízení a replika stěžovatele

31. K ústavním stížnostem, resp. jejich doplnění se věcně vyjádřil pouze Vrchní soud v Praze, za nějž toto vyjádření předložil předseda senátu 8 To Jiří Lněnička. Pokud jde o procesní postup senátu 8 To, předseda senátu uvedl, že jednotlivé kroky tohoto senátu jsou dostatečně jasné z obsahu procesního spisu. Odůvodnění všech jeho rozhodnutí jsou dle jeho názoru srozumitelná a lze na ně plně odkázat. Má za to, že procesní postup byl plně v souladu s příslušnými ustanoveními trestního řádu, s čímž se následně ztotožnil i Nejvyšší soud a poté i Ústavní soud. Rozsah provedeného dokazování byl nejen vrchním soudem, ale též Nejvyšším soudem a Ústavním soudem hodnocen jako dostatečný a hodnocení důkazů soudem prvního stupně jako správné. Veškeré námitky týkající se tzv. opomenutých důkazů či jejich nesprávného hodnocení pokládá předseda senátu za nedůvodné.
32. Z odůvodnění doplnění ústavní stížnosti je dle předsedy senátu zřejmé, že se stěžovatel snaží prostřednictvím svého obhájce zpochybnit všechny úkony senátu 8 To v této trestní věci a že k posílení své argumentace používá značně expresivní slovník a personifikuje

všechny členy senátu do osoby jeho předsedy, a to přesto, že dobře ví, anebo by alespoň vědět měl, že ve věci rozhodoval senát. Za vrchol ubohosti pak předseda senátu označil opakované srovnání této trestní věci s kauzou L. N., kde ale také rozhodoval senát.

33. Na závěr předseda senátu dodal, že si je plně vědom argumentů uvedených v usnesení Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 110/20 ze dne 9. 2. 2021, nicméně se domnívá, že zájem na objasnění závažné trestné činnosti zde převažuje nad zájmem o rychlost řízení a že ústavní práva stěžovatele nebyla procesním postupem vrchního soudu porušena.
34. Ústavní soud zaslal uvedené vyjádření Vrchního soudu v Praze stěžovateli, který ve své replice prostřednictvím svého právního zástupce uvedl, že nehodlá svoji argumentaci dále rozšiřovat a svá podání věcně doplňovat. Nelze se však dle jeho názoru ztotožnit s tvrzením předsedy senátu 8 To Vrchního soudu v Praze, že ústavní stížností napadené řízení bylo bez vad. Obsah tohoto tvrzení, které je v příkrém rozporu s rozsudkem ESLP, dle stěžovatele zavdává důvodné pochybnosti, zda tento senát skýtá dostatečné záruky pro nezaujaté opětovné posouzení celého případu. Na závěr vyjádřil právní zástupce stěžovatele lítost, pokud se některé formulace předchozích podání stěžovatele soudce Jiřího Lněničky osobně dotkly. Klient se dle něj, po lidské stránce pochopitelně, cítí dotčen selháními českých soudů, která nakonec ve svém souhrnu vyústila v jeho doživotní odsouzení. Jeho prožívání věci je tak přirozeně intenzivnější.
35. Ústavní soud k projednání a rozhodnutí o ústavní stížnosti nenařídil ústní jednání, neboť od něj neočekával další objasnění věci (§ 44 zákona o Ústavním soudu), přičemž ani sám stěžovatel či jiný účastník řízení se jeho konání nedovolával.

IV.

Procesní předpoklady řízení před Ústavním soudem

36. Ústavní soud se nejprve zabýval splněním procesních předpokladů řízení a dospěl k závěru, že ústavní stížnosti byly podány včas oprávněnou osobou, která byla účastníkem řízení (obviněným v trestním řízení), v němž byla vydána rozhodnutí napadená ústavními stížnostmi, a Ústavní soud je k jejich projednání příslušný. Stěžovatel je právně zastoupen v souladu s § 29 až 31 zákona o Ústavním soudu.
37. K přípustnosti ústavních stížností (§ 75 odst. 1 zákona o Ústavním soudu) se sluší uvést, že v případě soudních rozhodnutí napadených původní ústavní stížností vedenou pod sp. zn. II. ÚS 3555/11, jde o návrh přípustný bez dalšího, neboť jím napadené rozsudky Krajského soudu v Praze č. j. 2 T 46/2007-4003 ze dne 26. 11. 2008 a Vrchního soudu v Praze č. j. 8 To 97/2009-4175 ze dne 9. 12. 2009 jsou rozhodnutími ve věci samé. Proti posledně uvedenému rozsudku vrchního soudu stěžovatel podal řádné dovolání, jež Nejvyšší soud odmítl usnesením sp. zn. 8 Tdo 790/2010 ze dne 28. 7. 2011 jako zjevně neopodstatněné. Toto rozhodnutí představovalo poslední procesní prostředek, který stěžovateli právní řád k ochraně jeho práv poskytoval, a bylo danou ústavní stížností též napadeno.
38. Poněkud odlišná situace panovala při podání ústavní stížnosti ve věci sp. zn. III. ÚS 1913/07. Ústavní soud tehdy ústavní stížnost proti usnesení Vrchního soudu v Praze č. j. 8 To 45/2007-3551 ze dne 29. 5. 2007 připustil jen v části napadající výrok II. o příkázání

věci Krajskému soudu v Praze, jelikož proti tomuto rozhodnutí nebylo možno brojit žádným opravným prostředkem a usnesení vrchního soudu tvořilo relativně samostatnou část řízení, která již není předmětem přezkumu na základě opravných prostředků proti pozdějším rozhodnutím ve věci samé. Naproti tomu v části směřující proti rušícímu výroku (výrok I.) ji dle § 43 odst. 1 písm. e) zákona o Ústavním soudu odmítl jako nepřijatelnou s odkazem na již tehdy ustálenou judikaturu, dle níž v důsledku kasačního zásahu odvolacího soudu trestní řízení dále pokračuje a stěžovatel má možnost v jeho rámci uplatňovat své námitky, resp. brojit proti pro něj eventuálně nepříznivému meritornímu rozhodnutí opravnými prostředky.

39. Nyní v obnoveném řízení o této ústavní stížnosti jsou však splněny předpoklady i pro věcné posouzení rušícího výroku. Trestní řízení, jak je ze shora uvedeného patrné, v mezidobí skončilo, takže Ústavnímu soudu již překážka probíhajícího řízení nebrání v přezkumu a případném zrušení i kasačních rozhodnutí, vydaných ve skončeném řízení, jestliže je spolu s ním napadeno i konečné rozhodnutí, jímž bylo příslušné řízení završeno [k přípustnosti ústavní stížnosti proti kasačnímu rozhodnutí srov. zejména nálezy sp. zn. Pl. ÚS 29/11 ze dne 21. 2. 2012 (č. 147/2012 Sb.; N 34/64 SbNU 361) či navazující nálezy sp. zn. II. ÚS 2429/12 ze dne 6. 6. 2013 (N 101/69 SbNU 675) a sp. zn. II. ÚS 1456/11 ze dne 10. 4. 2012 (N 75/65 SbNU 51)]. Tak tomu je i v tomto případě, kdy se o dvou původně samostatných ústavních stížnostech, jimiž je vedle kasačního rozhodnutí napadeno i rozhodnutí konečné, rozhoduje v jednom obnoveném řízení. Nadto, jak je vyloženo níže, Ústavní soud ve své rozhodovací praxi dospěl k závěru, že rozhodnutí odvolacího soudu o použití § 262 tr. ř. je fakticky úzce spjato s výhradami, které má odvolací soud vůči rozhodnutí soudu prvního stupně či jeho postupu a které zároveň ztělesňují nosné důvody výroku o zrušení rozhodnutí a vrácení věci soudu prvního stupně. Tato provázanost ve svém posledku v případě, že použití § 262 tr. ř. je shledáno ústavně nesouladným, nutně vede k nezbytnosti zrušit oba výroky, a tím zpravidla rozhodnutí jako celek [srov. nálezy Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 4091/18 ze dne 5. 2. 2019 (N 22/92 SbNU 218)].

V.

Posouzení důvodnosti ústavních stížností

40. Ústavní soud, jsa vázán právním názorem vysloveným v rozsudku Evropského soudu pro lidská práva ze dne 25. 6. 2020 ve věci *T. proti České republice*, zvážil argumentaci stěžovatele, obsah naříkaných soudních rozhodnutí i příslušný spisový materiál, a dospěl k závěru, že ústavní stížnosti jsou důvodné.
41. Ústavní soud v usnesení sp. zn. Pl. ÚS 110/20 ze dne 9. 2. 2021 dal zřetelně najevo, že z právních závěrů citovaného rozsudku ESLP jednoznačně plyne, že k porušení práva stěžovatele na spravedlivý proces dle čl. 6 odst. 1 Úmluvy došlo v předmětném trestním řízení především usnesením Vrchního soudu v Praze č. j. 8 To 45/2007-3551 ze dne 29. 5. 2007, jímž byl zrušen v pořadí čtvrtý zprošťující rozsudek Krajského soudu v Plzni a jímž byla věc přikázána k projednání a rozhodnutí Krajskému soudu v Praze jako novému soudu prvního stupně. ESLP vrchnímu soudu vytkl především to, že opakovaně přistupoval k použití § 262 tr. ř., a to tak dlouho, dokud Krajský soud v Praze, jemuž byla věc nakonec vrchním soudem přikázána, neuznal stěžovatele vinným z vraždy a neodsoudil ho k doživotnímu trestu odnětí svobody. ESLP již ve svém rozsudku sestavil

dílčí přehled judikatury Ústavního soudu vztahující se k ústavněprávním podmínkám pro použití tohoto zákonného ustanovení ze strany odvolacího soudu (viz body 49 - 55), Ústavní soud nicméně pokládá na tomto místě za vhodné provést tuto rekapitulaci jak s přihlédnutím k novějším rozhodnutím, která ESLP ve svém rozsudku již nezmiňuje, tak i se zřetelem k vlastním důvodům, jimiž Vrchní soud v Praze podložil své rozhodnutí o změně soudu prvního stupně, jak je o tom pojednáno dále.

42. Podle § 262 trestního řádu platí (a v době vydání dotčeného usnesení vrchního soudu beze změny platilo), že odvolací soud může, vrátí-li věc k novému projednání a rozhodnutí soudu prvního stupně, zároveň nařídit, aby byla projednána a rozhodnuta v jiném složení senátu. Z důležitého důvodu může také nařídit, aby ji projednal a rozhodl jiný soud téhož druhu a téhož stupně v jeho obvodě.
43. Ve shora připomenutém nálezu sp. zn. IV. ÚS 4091/18 ze dne 5. 2. 2019 Ústavní soud k použití § 262 tr. ř. připomněl následující teze, které se v různých obdobách vyskytly již v řadě předchozích rozhodnutí Ústavního soudu. V první řadě Ústavní soud podtrhl, že odnětí věci rozhodujícímu soudci podle tohoto ustanovení je mimořádným (výjimečným) procesním prostředkem, k jehož použití musejí být dány důležité důvody, které musejí být zřetelné, zřejmé a bezpochybné. Postup odvolacího soudu podle uvedeného ustanovení lze za ústavně konformní považovat pouze tehdy, je-li tento krok odůvodněn vysokou pravděpodobností, že v případě ponechání věci současnému soudci tento nebude schopen ukončit řízení způsobem, jež by mohl odvolací soud aprobovat. Je přitom nezbytné, aby rozhodnutí odvolacího soudu vyjmenovávalo konkrétní pochybení soudu nalézacího. Zároveň platí, že uvedené ustanovení nevytváří odvolacímu soudu širší prostor k prosazení svého vlastního názoru na postup a závěry nalézacího soudu, než jaký mu vymezuje trestní řád, v to počítaje zákaz adresovaný odvolacímu soudu samostatně meritorně rozhodnout v případě předvídaném v § 259 odst. 5 písm. a) tr. ř. O porušení ústavně zaručených základních práv a svobod stěžovatele by šlo také v případech odnětí věci podle § 262 tr. ř., bylo-li by rozhodování soudu odvolacího projevem zjevné libovůle, a to zvláště tehdy, neodůvodnil-li by odvolací soud svůj závěr o nutnosti postupu podle § 262 tr. ř. náležitě nebo spočíval-li by takový závěr na důvodech evidentně nepřijatelných (srov. bod 34 cit. nálezu a v něm dále odkazované nálezy Ústavního soudu).
44. Jak Ústavní soud naznačil výše, použití § 262 tr. ř. je nerozlučně svázáno s výhradami, které má odvolací soud vůči rozhodnutí soudu prvního stupně či jeho postupu a pro které ruší jeho rozhodnutí a věc vrací soudu prvního stupně. Podle § 263 odst. 7 tr. ř. přitom platí, že z hlediska změny nebo doplnění skutkových zjištění může odvolací soud přihlížet jen k důkazům, které byly provedeny ve veřejném zasedání před odvolacím soudem; tyto důkazy hodnotí v návaznosti na důkazy provedené soudem prvního stupně v hlavním líčení. Odvolací soud je vázán hodnocením těchto důkazů soudem prvního stupně s výjimkou těch důkazů, které odvolací soud sám ve veřejném zasedání znovu provedl.
45. Ústavní soud ve své rozhodovací praxi k použití tohoto ustanovení trestního řádu vyložil, že odvolací soud nemůže závazně hodnotit důkazy, které sám neprovede a nemůže si ani na soudech nižších stupňů jiné konkrétní hodnocení důkazů vynucovat [srov. např. nález sp. zn. III. ÚS 1980/13 ze dne 9. 1. 2014 (N 1/72 SbNU 23) nebo sp. zn. I. ÚS 794/16 ze dne 21. 6. 2016 (N 118/81 SbNU 83)]. Odvolací soud tedy nesmí sám nahrazovat hodnocení důkazů, které provedl pouze soud prvního stupně, a tím své vlastní hodnocení, skrze zákonem danou závaznost názorů vyššího soudu, prosazovat navzdory zásadě ústnosti a přímosti trestního řízení. Naproti tomu může odvolací soud rozvést, proč jsou

skutková zjištění nalézacího soudu vadná, v čem je třeba je doplnit, popř. k jakým důkazům je třeba ještě přihlídnout (viz zejména bod 46 cit. nálezu sp. zn. I. ÚS 794/16). Odvolací soud proto např. může zavázat soud prvního stupně, aby se vypořádal se všemi okolnostmi významnými pro rozhodnutí, odstranil nejasnosti nebo neúplnosti svých skutkových zjištění, případně aby některé důkazy zopakoval nebo provedl další důkazy. Dostojí-li však rozhodnutí soudu prvního stupně těmto požadavkům, nemůže ho odvolací soud zrušit pouze z důvodu, aby prosadil své hodnocení takto provedených důkazů a z něho plynoucí závěry ohledně skutkových zjištění [srov. např. nálezy sp. zn. I. ÚS 1922/09 ze dne 7. 9. 2009 (N 196/54 SbNU 411), sp. zn. II. ÚS 3564/12 ze dne 5. 3. 2013 (N 38/68 SbNU 391), sp. zn. I. ÚS 109/11 ze dne 14. 4. 2011 (N 72/61 SbNU 105) nebo sp. zn. I. ÚS 794/16 ze dne 21. 6. 2016 (N 118/81 SbNU 833)].

46. Vrchní soud v Praze v napadeném usnesení č. j. 8 To 45/2007-3551 ze dne 29. 5. 2007 výše zmíněným požadavkům na použití § 262 tr. ř. nedostál. Ústavní soud shledal, že odvolací soud své rozhodnutí dílem odůvodnil nedostatečně, dílem postupoval v hrubém rozporu se základními zásadami trestního procesu a dílem jde o rozhodnutí, skrze něž prosazuje své hodnocení takto provedených důkazů a z něho plynoucí závěry ohledně skutkových zjištění. K tomuto závěru vedou Ústavní soud následující poznatky.
47. Jak plyne ze shora provedené rekapitulace řízení v trestní věci stěžovatele, citované usnesení není prvním rozhodnutím vrchního soudu, v němž se tento soud vyjadřuje k práci odvedené Krajským soudem v Plzni jako soudem prvního stupně. Poprvé tak vrchní soud učinil ve zrušujícím usnesení sp. zn. 8 To 140/2004, 8 To 155/2004 ze dne 1. 12. 2004 v řízení o odvolání proti v pořadí prvému zprošťujícímu rozsudku Krajského soudu v Plzni (vydaného původním senátem v čele s předsedou Přemyslem Špicarem). Z odůvodnění na sebe navazujících dalších tří rušících rozhodnutí Vrchního soudu zřetelně vyplývá stupňující se nevole vrchního soudu vůči postupu a závěrům krajského soudu stran skutkového stavu, a to nikoli z hlediska nedostatečného rozsahu dokazování, nýbrž z hlediska hodnocení v řízení provedených důkazů. Pro posouzení ústavní konformity usnesení Vrchního soudu v Praze č. j. 8 To 45/2007-3551 ze dne 29. 5. 2007 je přitom klíčovým zhodnocení těch jeho úvah, které zaujal ve svém předcházejícím, v pořadí třetím kasačním rozhodnutí - usnesení č. j. 8 To 26/2006-3209 ze dne 4. 10. 2006, neboť závěry v něm obsažené učinil nedílnou součástí odůvodnění napadeného usnesení ze dne 29. 5. 2007 a v podrobnostech na ně odkázal.
48. Na prvním místě je nutno uvést tři obecné teze (principy), které Vrchní soud v odůvodnění svého usnesení č. j. 8 To 86/2006-3209 ze dne 4. 10. 2006 vyřkl. První z nich představuje odmítnutí zásady, na niž upozornil Krajský soud v Plzni a na jejímž podkladě explicitně vybudoval svůj třetí (a posléze i čtvrtý) zprošťující rozsudek a dle níž soud musí zvažovat, zda jsou provedenými důkazy prokázána tvrzení obžaloby, a nikoli zda je či není vyvrácena obhajoba obviněného (srov. str. 14 - 15 tohoto rozsudku). Tento postulat krajského soudu označil vrchní soud za rozporný s povinností soudu plynoucí z ustanovení § 2 odst. 6 tr. ř. (str. 12 cit. usnesení vrchního soudu). Ústavní soud k tomu uvádí, že z § 2 odst. 6 tr. ř. toliko plyne, že orgány činné v trestním řízení hodnotí důkazy podle svého vnitřního přesvědčení založeného na pečlivém uvážení všech okolností případu jednotlivě i v jejich souhrnu. Z této základní zásady trestního řízení týkající se hodnocení důkazů rozhodně neplyne, že v případě, kdy soud shledá obhajobu obviněného nevěrohodnou, lze bez dalšího usuzovat na jeho vinu.

49. Poněvadž je povinností státního zástupce dokazovat vinu obžalovaného (§ 2 odst. 5 tr. ř.), je samozřejmě prvořadou povinností soudu zkoumat, zda důkazy státním zástupcem předkládané tuto vinu vskutku prokazují. Ostatně jeden ze základních předpokladů principu presumpce nevinny (čl. 40 odst. 2 Listiny) spočívá právě v tom, že je na státním zástupci, aby prokázal, že obžalovaný je pachatelem trestného činu. Případný závěr o nevěrohodnosti obhajoby, k němuž soud v řízení dospěje, nemůže být usvědčujícím důkazem o vině obžalovaného, jestliže s ním nesouzní důkazy obžaloby, popřípadě jiné v řízení provedené důkazy. Nevěrohodnost obhajoby totiž v obecné rovině nevylučuje, že žalovaný skutek se nestal, anebo že jej nespáchal obžalovaný, popřípadě, a to je zvláště třeba si uvědomit, že se na něm nepodílel jinak, než jak popisuje obžaloba. Promítnuto do poměrů nyní souzené věci to znamená, že byla-li soudem obhajoba stěžovatele shledána nevěrohodnou, nepředjímá to ještě, že to byl nevyhnutelně stěžovatel, jenž čin spáchal.
50. Z bližšího odůvodnění, provázejícího tuto tezi v napadeném usnesení, potažmo předchozím usnesení vrchního soudu ze dne 4. 10. 2006, je dobře patrné, jak se odvolací soud stavěl k její úloze v rámci dokazování. Provedl genezi obhajoby stěžovatele a v její obsáhlé analýze dal jasně najevo, že stěžovatel po zahájení trestního stíhání opakovaně odmítl k věci vypovídat, přičemž jeho pozdější výpovědi se měnily. Dle přesvědčení vrchního soudu nebylo možno nevidět, že stěžovatel zvolil taktiku vyčkávání a poté svoji obhajobu založil na znalosti stavu probíhajícího dokazování. Navíc byla dle vrchního soudu prokázána jeho snaha ovlivňovat svědky na základě korespondence, jejíž význam prý krajský soud nedocenil a z těchto důkazů nevyvodil „potřebné závěry ve vztahu k obhajobě stěžovatele a jeho postoji k trestnímu stíhání“ (str. 12 dotčeného usnesení vrchního soudu). Vrchní soud tyto „potřebné závěry“ výslovně nespécifikoval, z jeho vlastních vývodů o obhajobě stěžovatele je však zřejmé, jak by měly tyto závěry ve výsledku správně vyznít.
51. Na tomto místě se sluší podotknout, že krajský soud ve skutečnosti sám přistupoval k obhajobě stěžovatele jako nevěrohodné, když uvedl, že doznala zásadní změny. A to od stavu, kdy stěžovatel nevypovídal, přes tvrzení, že o činu nic neví, až k variantě, kdy připustil svoji účast na místě činu a za pachatele označil svědka L. V. To však krajský soud, dle jeho vlastních slov, nezbavilo povinnosti zvážit, zda je provedenými důkazy prokázán zažalovaný skutek na pozadí tvrzení a důkazů obžaloby. Krajský soud k tomu dodal, že přistupoval k obhajobě stěžovatele velmi kriticky, nicméně odmítl přistoupit na úvahu, že ukázala-li se některá tvrzení stěžovatele nepravdivými, svědčí to o jeho vině (viz str. 26 čtvrtého zprošťujícího rozsudku). K tomuto postoji Krajského soudu v Plzni nemá Ústavní soud výhrady. Též nelze přehlédnout, že Krajský soud v Plzni se s výtkami vrchního soudu vypořádal v odůvodnění svého čtvrtého zprošťujícího rozsudku, když uvedl, že stěžovatel není osobou, která by byla bezúhonná, naopak s trestním stíháním měl zkušenosti z dřívější doby, takže jím zvolená taktika, kdy se raději vyjadřuje až po seznámení s důkazy, odpovídá jak jeho vícekrát deklarované nedůvěře ke způsobu vedení vyšetřování policejními orgány, tak i psychologickému profilu stěžovatele, který krajský soud na jiném místě svého rozsudku dále rozebral (viz tamtéž). Vrchní soud v napadeném usnesení ze dne 4. 10. 2006 toto zcela konkrétní vypořádání se krajského soudu s jeho předchozími výhradami nijak adresněji nezohlednil.
52. Druhá teze vrchního soudu vyjádřená v jeho usnesení ze dne 4. 10. 2006 se týká výtky, adresované krajskému soudu, který dle vrchního soudu neučinil jednoznačný závěr o tom, kdo je pachatelem úmyslného usmrcení obou poškozených. V té souvislosti krajskému

soudu vytkl pouhé zkonstatování, že provedené důkazy nevedou k jedinému závěru o vině stěžovatele jako jediného pachatele a připouští celou řadu závěrů jiných, aniž by alespoň naznačil, o jaké by mělo jít (str. 24 usnesení ze dne 4. 10. 2006). Ústavní soud považuje toto obecné východisko vrchního soudu za nesprávné. Dospěje-li soud k závěru, že provedené dokazování neumožňuje učinit přesvědčivý závěr o vině obžalovaného bez důvodných pochybností, nemá povinnost vyslovovat domněnky o tom, jak ke skutku mohlo dojít a kdo připadá v úvahu jako jeho možný (spolu)pachatel (podezřelý), a zaujímat k tomu bližší stanoviska, jestliže takový jednoznačný poukaz na osobu pachatele, odlišného od obžalovaného, nelze z provedeného dokazování učinit. Takový postup nepředvídá žádné zákonné ustanovení a naopak se ocitá v příkrém rozporu se zásadou presumpce neviny, jakož i s § 220 odst. 1 tr. ř., dle něhož soud může rozhodovat jen o skutku, který je uveden v žalobním návrhu. Nebylo tudíž přípustné, aby se krajský soud nad rámec svých povinností blíže zaobíral kupříkladu hypotézou, že skutek mohl spáchat sám svědek L. V., anebo že v úvahu připadá jiný poměr podílu stěžovatele a tohoto svědka na vraždě poškozených, protože ač stav provedeného dokazování dle krajského soudu nevyklučoval od obžaloby odlišný průběh skutku, nebylo současně možné tyto v úvahu přicházející scénáře zjistit s potřebnou měrou jistoty. Je pravdou, že krajský soud naznačil, že na smrti poškozených mohl mít zájem i svědek L. V., který mohl mít z vraždy též prospěch, když dokazování v tomto ohledu dle názoru krajského soudu určité indicie přineslo. U tohoto náznaku však soud prvního stupně také setrval.

53. Podle třetí teze, již vrchní soud v napadeném usnesení formuloval a jež svým způsobem navazuje na první dvě teze, je třeba vyjít z toho, že byli-li na místě činu v době střelby jen stěžovatel a svědek L. V., potom není třeba zpochybňovat tvrzení jednoho či druhého o způsobu střelby, ale je třeba vycházet z toho, kdy a za jakých okolností každý z nich svoji verzi uvedl. I tato úvaha vrchního soudu představuje v očích Ústavního soudu flagrantní porušení práva stěžovatele na soudní ochranu. Ústavní soud již ve svém nálezu sp. zn. I. ÚS 429/03 ze dne 4. 12. 2003 (N 141/31 SbNU 257) uvedl, že za situace, kdy stojí proti sobě dvě vzájemně si odporující tvrzení, je nutné, aby věrohodnost výpovědi svědka, která je v protikladu k výpovědi obžalovaného, byla vyhodnocena vyčerpávajícím způsobem. Jestliže nelze jednoznačně určit, která z variant skutkového stavu odpovídá skutečnosti, je třeba při zachování zásady *in dubio pro reo* zvolit variantu pro obžalovaného nejpriznivější. Obdobně v nálezu sp. zn. IV. ÚS 37/03 ze dne 17. 6. 2004 (N 81/33 SbNU 285) Ústavní soud vyzdvihl, že taková důkazní situace, v níž existuje pouze jediný usvědčující důkaz, je z poznávacího hlediska nesnadná a obsahuje v sobě riziko možných chyb a omylů. Z povahy věci vyplývá, že v takových případech musí být věnována mimořádná pozornost důkladnému prověření tohoto jediného přímého usvědčujícího důkazu a takový důkaz musí být mimořádně pečlivě hodnocen.
54. Ze závěrů plynoucích z právě citovaných nálezů je patrné, že představa vrchního soudu o tom, komu více prospívají okolnosti, za nichž svoji verzi průběhu skutkového děje uvedl, nemůže ve světle požadavků kladených na zachování práva na spravedlivý proces obstát. Věrohodnost svědka, obzvláště klíčového, toho, jehož výpověď je jediným přímým (potenciálně usvědčujícím) důkazem, musí být důkladně prověřena. Vrchní soud se tak mýlil, domníval-li se, že nebylo ani tolik třeba zpochybňovat tvrzení svědka L. V. o způsobu střelby, jako spíše přihlížet k okolnostem, za nichž trestný čin nahlásil a v širších souvislostech o něm vypověděl. I kdyby totiž tyto okolnosti vyznívaly pro jmenovaného svědka příznivěji, neznamená to, že lze bez další prověrky jeho věrohodnosti usoudit na to, že jím předestřený průběh skutkového děje a další souvislosti

se jeví být pravděpodobnějšími, a tudíž uzavřít, že takto se skutek opravdu odehrál. Krom toho, závěr o (ne)věrohodnosti tohoto svědka je třeba učinit nejen na podkladě jeho výpovědi o způsobu střelby, nýbrž na základě jeho celkové výpovědi ve věci, tedy v plné šíři.

55. Vrchní soud si byl dobře vědom zásadního významu svědecké výpovědi L. V. v celkové důkazní situaci. V usnesení ze dne 4. 10. 2006 nadnesl, že výslech tohoto svědka v hlavních líčeních měl být údajně veden způsobem tendenčním a jej znejišťujícím. Jako příklad uvedl, že byl vyzýván, aby se znovu vyjadřoval k tomu, co již uvedl, resp. že mu byly opakovaně předkládány další důkazy (např. výpisy telefonních hovorů mobilních operátorů, aby se vyjadřoval k časovým údajům a událostem dne 20. 8. 2001). Ústavní soud z obsahu trestního spisu nezjistil, že by byl svědek L. V. vyslýchán tendenčně či záměrně znejišťujícím způsobem. Jelikož jeho výpověď, odhlédne-li se od výpovědi stěžovatele, byla jediným přímým důkazem o tom, co se v den a obzvláště v čas vraždy stalo, bylo povinností soudu přistupovat ke každému jeho sdělení tak, aby bylo v intencích shora nastíněných závěrů Ústavního soudu důkladně prověřeno. Pakliže mu byly předsedou senátu opakovaně předestřeny jeho dřívější výpovědi, učiněné v přípravném řízení či v předchozích hlavních líčeních, nešlo o postup rozporný se zákonem (viz § 211 odst. 3 a § 212 tr. ř.).
56. Vrchní soud v otázce hodnocení věrohodnosti svědka L. V. soudu prvního stupně vytýkal „destruktivní“ hodnocení jeho výpovědi s tím, že krajský soud v tomto směru provedl hodnocení důkazů jednostranně, když řadě důkazů, zejména těm, které svědčí v neprospěch stěžovatele, nepřikládá takový význam, jaký jim přísluší, a řadu z nich bagatelizuje nebo se jimi potřebným způsobem nezabývá, zatímco dalším důkazům, které dle jeho mínění vypovídají o věrohodnosti svědka L. V., přikládá význam, který jim nepřísluší a tyto zjevně přeceňuje. V té spojitosti je nutné poznamenat, že vrchní soud se zde dopouští vážného pochybení v tom, že v neveřejném zasedání v rozporu s § 263 odst. 7 tr. ř. sám hodnotí, co z různých provedených důkazů stran dílčích tvrzení svědka L. V. vyplývá a co nikoli (srov. kupř. str. 13 až 15 usnesení ze dne 4. 10. 2006). Z této konstrukce pak vyvodil, že krajský soud k závěru o nevěrohodnosti svědka L. V. dospěl na základě chybných úvah.
57. Vrchní soud však ve svém rozhodnutí ve skutečnosti pominul do svého hodnocení rozsudku soudu prvního stupně zahrnout většinu klíčových závěrů, které Krajský soud v Plzni v otázce komplexního posouzení věrohodnosti svědka L. V. ve svém třetím a posléze i čtvrtém zprošťujícím rozsudku prezentoval, resp. je zcela vytěsnil a ve svých rozhodnutích ze dne 4. 10. 2006 a ze dne 29. 5. 2007 je naprosto opomněl byť jen zmínit. Na nevěrohodnost svědka totiž krajský soud usoudil z toho důvodu, že v jeho postupných výpovědích o předmětných událostech se vyskytly rozpory, ať už podstatné či méně podstatné, a to nejen v přípravném řízení, ale též v hlavních líčeních (str. 54 a násl. čtvrtého zprošťujícího rozsudku). Tyto rozpory svědek dle krajského soudu nejen že nevysvětlil, ale v průběhu trestního řízení došlo dokonce k jejich prohloubení. Ústavní soud proto pokládá za vhodné na tyto momenty zvlášť upozornit.
58. Krajský soud v Plzni ve svém čtvrtém rozsudku poukázal zejména na ty změny ve výpovědích svědka L. V., které se týkají samotného aktu usmrcení obou poškozených. Svědek se ve své původní (a celkově podrobné) výpovědi v přípravném řízení ze dne 27. 2. 2002 nezmínil o tom, že při útoku na poškozeného M. V. měl stěžovatel (po ukončení předchozí střelby na něj) uchopit železný drát obalený betonem, jež měl zvednout do

vzduchu a několikrát jím tohoto poškozeného udeřit. Tento konkrétní útok svědek popsal teprve ve své výpovědi v přípravném řízení dne 4. 3. 2002. Svědek naopak původně uváděl, že šlo o kus ztvrdlého cementu bez obalu, který stěžovatel mrštil na hrud' poškozeného. V hlavním líčení konaném dne 2. 10. 2003 svědek sice zopakoval, že stěžovatel našel drát obalený betonem, jímž chtěl poškozeného udeřit, ale zároveň vypověděl, že se to stěžovateli nemělo povést. Skákal proto na krk a hrud' ležícího poškozeného. Bezprostředně poté ale svědek uvedl, že stěžovatel drátem obalným betonem poškozeného udeřil dvakrát až třikrát. Krajský soud zde nevěrohodnost tvrzení svědka L. V. podložil i tím, že znalci z oboru soudního lékařství, kteří vypracovali příslušné znalecké posudky, žádné známky, jež by svědčily o skákání stěžovatele na krk poškozeného M. V. nebo o obdobném tupém násilí, nezjistili (srov. str. 79 čtvrtého zprošťujícího rozsudku).

59. Další podstatnou změnu ve výpovědi svědka L. V. spatřoval krajský soud v tom, že v rámci prověrky na místě, uskutečněné dne 2. 12. 2002, svědek popsal způsob střelby na poškozeného významně odlišně od svých předchozích výpovědí, když předvedl, že po střelbě na poškozeného L. S., sedícího ve vozidle na místě spolujezdce, měl stěžovatel po vypadnutí poškozeného z vozidla tohoto oběhnout nebo překročit, otevřít zadní dveře na téže straně vozidla a vystřelit asi dvě rány na poškozeného M. V., který se do té doby měl nacházet na zadním sedadle za řidičem a v okamžiku střelby na něj měl již být v otevřených dveřích ve snaze utéci. Svědek ve svých dřívějších výpovědích přitom shodně uváděl, že stěžovatel měl na poškozeného M. V. střílet pouze mezerou mezi předními sedadly, a nikoli (též) ze zadních dveří. Po upozornění na tyto své rozpory svědek odpověděl, že si na to asi vzpomněl až v průběhu rekonstrukce. Krajský soud si také povšiml změny výpovědi svědka, pokud šlo o jím uváděné důvody, pro které po zahájení střelby stěžovatelem z místa činu neutekl, ale jen opustil místo řidiče a zaklekl u předního levého kola vozidla. Svědek nejprve uváděl, že se bál, že po něm bude stěžovatel také střílet, u hlavního líčení konaného dne 1. 3. 2006 ovšem zmínil novou skutečnost, a sice že stěžovateli měly dojít náboje, což údajně poznal z otevřeného závěru pistole, takže „byl trošku v klidu“. Za další vážný rozpor ve výpovědi svědka L. V. pokládal krajský soud jeho zmínku o tom, že druhého dne po vraždě pomáhal stěžovateli vyložit mrtvá těla poškozených z auta a uložit do vyhloubené jámy, ačkoli to předtím kategoricky popřel, když tvrdil, že stěžovateli měl na výzvu k této pomoci odvětit, ať si je tam dá sám.
60. Krajský soud se při prověrce věrohodnosti svědka L. V. zaměřil i na další rozpory v jeho výpovědích, které se již přímo netýkaly útoku na poškozené, převozu a zakopání jejich těl, souvisely ale s tímto trestným činem, včetně jeho možného motivu. Krajský soud konkrétně uvedl, že svědek ve své obsáhlé výpovědi dne 27. 2. 2002 připustil jen to, že vozidlo Audi A6, o jehož koupi dle obžaloby mělo jít a ve spojení s nímž mělo k vraždě dojít, byl společně se stěžovatelem a další ženou odhlásit na dopravním inspektorátu v Praze. Výslovně přitom zdůraznil, že vozidlo toliko odhlašoval s tím, že neví, kdo vozidlo v místě pobytu přihlašoval. Ovšem již ve své výpovědi dne 4. 3. 2002 potvrdil, že to byl on, kdo vozidlo také přihlašoval. V hlavním líčení dne 2. 10. 2003 uvedl, že žádné údaje na plné moci sloužící k převodu vozidla nevypisoval. Přesto později, v hlavním líčení dne 1. 3. 2006, přiznal, že některé údaje v plné moci vyplňoval, čemuž dle krajského soudu koresponduje zjištění znalce grafologa, který ve svém znaleckém posudku dospěl k závěru, že ručně psaný text na plné moci (s výjimkou podpisu, u něhož znalec neměl k dispozici srovnávací materiál) s velkou pravděpodobností napsal svědek L. V. (viz str. 31 čtvrtého zprošťujícího rozsudku).

61. Výše uvedené jednotlivé rozpory či novoty ve vyjádřeních svědka L. V. napříč trestním řízením uvádí Ústavní soud pouze příkladmo, aby lépe vynikl rozsah a váha závěrů Krajského soudu v Plzni, jež Vrchní soud v Praze ve svých usneseních ze dne 4. 10. 2006 a ze dne 29. 5. 2007 nijak nezohlednil. Krajský soud v Plzni ve skutečnosti shledal ve výpovědích jmenovaného svědka celou řadu dalších rozporů, ty však už není třeba dle názoru Ústavního soudu vyčerpávajícím způsobem dále uvádět, když výše sestavený přehled pro účely ilustrace pochybení Vrchního soudu v Praze postačuje. Přesto se Ústavnímu soudu jeví nutné, a sice mimo jiné i s ohledem na další vývoj v této trestní věci, poukázat i na několik dalších sporných momentů ve výpovědi svědka L. V., které, byť na ně obhajoba v průběhu řízení před soudem poukazovala, zůstaly i ve zprošťujících rozsudcích Krajského soudu v Plzni upozaděny.
62. Jmenovaný svědek vypovídal i ve věci týkající se skutku, v němž obžaloba spatřovala naplnění znaků trestného činu loupeže podle § 234 odst. 1 a 2 písm. a) trestního zákona, za který byl stěžovatel odsouzen rozsudkem Krajského soudu v Plzni č. j. 4 T 2/2003-2186 ze dne 1. 2. 2005 ve spojení s rozsudkem Vrchního soudu v Praze č. j. 8 To 26/2005-2280 ze dne 27. 4. 2005. V hlavním líčení dne 2. 10. 2003 svědek L. V. mimo jiné pronesl, že ví, že obžalovaný R. K. za ním jednou byl ho ovlivňovat, když byl stěžovatel ve věznici, s tím, že mu měl říci, aby proti stěžovateli nevypovídal, že by se mu to mohlo vymstít, s dovětkem „já jsem si teď na to vzpomněl“ (viz č. l. 1510 trestního spisu).
63. Obdobně pak nelze přejít bez povšimnutí, že svědek L. V. ve svých výpovědích týkajících se vraždy poškozených uvádí řadu podrobností a detailů, a to i se značným odstupem času, které sice nejsou samy o sobě významné, ale ve svém souhrnu dotvářejí celkovou charakteristiku jeho výpovědi. Proto i ty je třeba, ve spojení s výše zmíněnými hlubšími rozpory v tvrzeních tohoto svědka, zvýrazněných krajským soudem, jakož i dalšími provedenými důkazy, zhodnotit, zahrnout a promítnout do výsledného závěru o věrohodnosti či nevěrohodnosti svědka L. V.
64. Příkladmo lze uvést jím mnohokrát zmiňované osobní vozidlo, které mělo v době činu kolem lesního parkoviště projíždět a na krátký čas přibrzdit. Svědek ve své výpovědi ze dne 27. 2. 2002 poznamenal, že šlo o „kufrovou Mazdu 626, rok výroby 1989 až 1990, barva červená, vínová ne, tu bych mohl zaměnit za hnědou“ s tím, že státní poznávací značky si nevšiml a ani by ji nepřečetl, protože v té době neměl brýle (č. l. 690). Později v řízení před soudem svědek při reprodukci těchto událostí vypověděl, že „v jednu chvíli tam přibrzdilo nějaké auto červené barvy, typ nevím“ (č. l. 2961). V navazujícím hlavním líčení pak svědek o témže automobilu uváděl, že šlo o starou Hondu, kterou poznal podle zadních čtverhranných světel (č. l. 2980).
65. Neméně jednotně se svědek vyjadřoval o tom, za jakých okolností mu byla uložena pokuta za rychlou jízdu při cestě z Prahy do Karlových Varů na Kladensku v den vraždy. Ve své výpovědi dne 12. 12. 2002 svědek sdělil, že si od policistů pokutové bloky nevezal (č. l. 762), později tvrdil, že je našel a odevzdal na policii. Vrchní soud, jenž krajskému soudu vytkl, že si toto pozdější tvrzení svědka neověřil, předchozí výpověď svědka v potaz nevezal a ani v napadeném usnesení ze dne 29. 5. 2007 nezohlednil, že se Krajský soud v Plzni ve svém čtvrtém zprošťujícím rozsudku s touto výtkou řádně vypořádal. Z úředního záznamu Policie ČR ze dne 5. 12. 2006 vyšlo najevo, že bloky nikde nebyly zapsány a údajný přestupek se neobjevil ani v evidenční kartě řidiče. Z těchto důvodů

nemohl krajský soud pokládat tvrzení svědka za takové, jež zvyšuje jeho věrohodnost (srov. str. 85).

66. S přihlédnutím ke všem shora rozvedeným důvodům je nutno uzavřít, že Vrchní soud v Praze napadeným usnesením výrazným způsobem popřel nejen základní zásady trestního procesu týkající se zejména důkazního břemene, ale též prolomil zákonná omezení postupu odvolacího soudu. Vrchní soud v neveřejném zasedání sám hodnotil soudem prvního stupně provedené a hodnocené důkazy, ačkoli takový postup zapovídá § 263 odst. 7 tr. ř. Krajskému soudu důrazně naznačil, že nevína stěžovatele z provedených důkazů nevyplývá, byť formálně deklaroval, že je prost toho, aby naznačoval, jakým způsobem měly být provedené důkazy soudem prvního stupně zhodnoceny. Třebaže vrchní soud krajskému soudu vytkl jednostranné hodnocení důkazů ve prospěch stěžovatele, kteréžto vychýlení Ústavní soud přinejmenším v posledním, a to čtvrtém zprošťujícím rozsudku Krajského soudu v Plzni nezjistil, v rozporu se samotným poselstvím této výtky ve svých rozvahách povážlivě vynechal celou řadu shora popsaných rozporů a dalších nesrovnalostí v tvrzeních klíčového svědka L. V., v jejichž souhrnu a na jejichž základě krajský soud vystavěl svůj závěr o nevěrohodnosti tohoto svědka. Za této situace nebyl odvolací soud oprávněn rušit rozsudek soudu prvního stupně, a tím méně rozhodnout o odnětí případu a přikázání věci jinému krajskému soudu jako soudu prvního stupně.
67. Protože Vrchní soud svým usnesením č. j. 8 To 45/2007-3551 ze dne 29. 5. 2007 hrubě zasáhl do práva stěžovatele na soudní ochranu a na zákonného soudce podle čl. 36 odst. 1 a čl. 38 odst. 1 Listiny, je celá následující etapa trestního řízení, počínaje úkony a postupem Krajského soudu v Praze, přes jeho odsuzující rozsudek č. j. 2 T 46/2007-4003 ze dne 26. 11. 2008, odsuzující rozsudek Vrchního soudu v Praze č. j. 8 To 97/2009-4175 ze dne 9. 12. 2009 a konče napadeným usnesením Nejvyššího soudu sp. zn. 8 Tdo 790/2010 ze dne 28. 7. 2011 stížena vadou, která měla za následek rozhodování nezákonného soudu o vině a trestu stěžovatele, a proto je zapotřebí uvedená soudní rozhodnutí bez dalšího zrušit již jen pro tento důvod. Ústavní soud se proto dále nezabýval obsáhlou argumentací stěžovatele proti těmto odsuzujícím rozhodnutím, potažmo usnesení o odmítnutí dovolání stěžovatele Nejvyšším soudem, neboť by to bylo nadbytečné a nehospodárné.
68. Zrušením všech ústavními stížnostmi rozporovaných rozhodnutí trestních soudů se trestní řízení vrací do stádia po vyhlášení zprošťujícího rozsudku Krajského soudu v Plzni č. j. 4 T 2/2003-3446 ze dne 6. 3. 2007 a podání odvolání tehdejší státní zástupkyně Krajského státního zastupitelství v Plzni ze dne 20. 4. 2007. Odvolací soud při projednání odvolání mimo jiné neopomene přihlédnout ke všem, a nikoli jen některým krajským soudem uváděným skutečnostem a závěrům, zvláště pak vezme v úvahu všechny jeho dílčí úvahy o nevěrohodnosti svědka L. V., jak byly nastíněny výše.
69. O zmíněném odvolání státní zástupkyně přísluší rozhodnout znovu Vrchnímu soudu v Praze. Stěžovatel v doplnění svých ústavních stížností navrhl, aby Ústavní soud pro závažná a opakovaná pochybení senátu 8 To Vrchního soudu v Praze, jež navíc trval na jeho odsouzení, přikázal projednání a rozhodnutí o tomto odvolání Vrchnímu soudu v Olomouci, případně jinému senátu Vrchního soudu v Praze. Jde však o návrh, k jehož projednání není Ústavní soud - s ohledem na kompetence svěřené mu Ústavou a konkretizované zákonem o Ústavním soudu – příslušný [srov. např. nálezný sp. zn. II. ÚS 699/18 ze dne 26. 6. 2018 (N 117/89 SbNU 763)].

70. Ve světle uvedeného tudíž Ústavní soud vyhověl ústavním stížnostem, vyslovil porušení základních práv stěžovatele na soudní ochranu a na zákonného soudce podle čl. 36 odst. 1 a čl. 38 odst. 1 Listiny a přikročil dle § 82 odst. 3 písm. a) zákona o Ústavním soudu ke zrušení všech napadených rozhodnutí trestních soudů, které jsou ve svém dalším postupu vázány právním názorem vysloveným v tomto nálezu (čl. 89 odst. 2 Ústavy České republiky).

Poučení: Proti nálezu Ústavního soudu se nelze odvolat.

V Brně dne 27. července 2021

Pavel Rychetský
předseda Ústavního soudu